model kartonowy ♦ 1 : 100

MODELIK

Rok VII (XIV) Nr 5/03 ISSN 1428-3840

BRAMA WOLIŃSKA

w Goleniowie

z XIV wieku

SERIA: ZABYTKI ARCHITEKTURY POMORZA ZACHODNIEGO

Brama Wolińska w Goleniowie

Brama Wolińska w Goleniowie została zbudowana w XIV wieku w stylu gotyckim. Była jedną z czterech bram wjazdowych do miasta (inne bramy to: Stargardzka, Szczecińska i Młyńska). Strzelista budowla obronna należy do najpiękniejszych na Pomorzu. Wznosi się na wysokość 26 metrów (6 kondygnacji). Jej budowę rozpoczęto w drugiej połowie XIII wieku. Początkowo była to strażnica obronna z kamieni narzutowych. W XIV i XV wieku nadbudowano wieżę. Od strony zewnętrznej utworzono urządzenie do opuszczania brony (w części zachowane), oraz wprowadzono bogatą dekorację blendową, profilującą ścianę wieży.

Funkcję tarasu obserwacyjnego spełniał w średniowieczu kryty ganek, który zamiast krenelażu posiadał luki. W niższych partiach bramę wypełniały obszerne sklepione pomieszczenia. Z bocznymi jej ścianami łączyły się wewnętrzne ganki dla strzelców (sklepione systemem krzyżowo-żebrowym). W roku 1971/72 brama została odrestaurowana i stała się siedzibą Powiatowego, a od 1 czerwca 1975 roku Goleniowskiego Domu Kultury. Na przełomie 2002/2003 dokonano zabudowy przejścia, gdzie powstało Centrum Informacji Turystycznej - oferuje ono szeroką pomoc w zakresie informacji o infrastrukturze turystycznej, agroturystyce i turystyce, ciekawych miejscach w mieście i regionie, trasach rowerowych, imprezach kulturalnych i sportowych oraz o Unii Europejskiej.

Mieszcząca się przy Centrum Sala Historii Miasta zapewnia szeroki dostęp do informacji o charakterze historycznym i materiały do realizacji regionalnych ścieżek edukacyjnych. Prowadzi działalność wystawienniczą, edukacyjną, gromadzi i opracowuje eksponaty związane z historią regionu. Zarówno Centrum, jak i Sala Historii zostały sfinansowane ze środków Unii Europejskiej i Gminy Goleniów.

HISTORIA MIASTA

Po raz pierwszy nazwa Goleniów (Golinog) wymieniona jest w dokumentach z 1220 r. W Goleniowie rozwijał się handel, przebiegały bowiem tędy ważne szlaki handlowe: lądowy i wodny. Wobec stałego rozwoju ośrodka, książę pomorski Barnim I nadał w 1268 r. osadzie nad Iną lokację na prawie magdeburskim. Na handlu zbożem i tzw. towarami leśnymi Goleniów szybko się wzbogacił. Już w1368 r. został członkiem Hanzy. Duże znaczenie miasta i bogactwo jego ówczesnych mieszkańców potwierdza średniowieczna zabudowa Goleniowa. Największe budowle sakralne i świeckie, zwłaszcza obronne, powstały w XIV i XV wieku. W 1386 r. Goleniów otrzymał przywilej bicia własnych monet. Obok handlu rozwijało się w Goleniowie również rzemiosło.

W XVII w. przetoczyła się przez Goleniów, podobnie jak przez całe Pomorze Zachodnie, wyniszczająca wojna trzydziestoletnia. Kończący wojnę traktat, podzielił Pomorze Zachodnie między Szwecję i Brandenburgię. Goleniów przypadł koronie szwedzkiej. Na mocy traktatu sztokholmskiego zawartego w 1720 r. i kończącego wojnę północną, Goleniów opanowali Prusacy, wprowadzając tu swoje wojska i władze cywilne. Rozpoczął się nowy okres w dziejach miasta. Przystąpiono do jego odbudowy, dokonując zasadniczych zmian w jego układzie przestrzennym. Poza murami powstały dwa przedmieścia, wybudowano szpitale, wagę miejską, ratusz i szkołę. Z tego okresu pochodzi też zachowany do dzisiaj spichlerz nad Iną.

Węzłowe położenie miasta oraz ogromne obszary leśne przyczyniły się na początku XX wieku do rozwoju przemysłu, głównie meblarskiego. Z okresu drugiej wojny światowej zachowało się niewiele dokumentów świadczących o losie miasta. W trakcie walk o miasto zapalił się kościół św. Katarzyny, doszczętnie spłonął ratusz, poważnie ucierpiała starówka. Goleniów był zniszczony w około 65 %, a ze śródmieścia pozostały tylko ruiny.

Najważniejszą datą w powojennych polskich dziejach miasta był rok 1954, kiedy Goleniów został miastem powiatowym. W kolejnych latach nastąpił dynamiczny rozwój miasta, które liczy dziś około 23 tys. mieszkańców. Goleniów, dzięki aktywności swoich mieszkańców, jest jednym z najprężniej rozwijających się ośrodków w Województwie Zachodniopomorskim.

Goleniów posiada wiele walorów, takich jak bliska odległość od portu morskiego w Szczecinie, bezpośrednie połączenie autostradą i dwupasmową drogą szybkiego ruchu ze Szczecinem i dalej z Berlinem, a w drugą stronę ze Świnoujściem mającym połączenia promowe z krajami skandynawskimi. Goleniów posiada też dworzec kolejowy na uczęszczanej linii Szczecin - Gdańsk i czynny (obsługujący Szczecin) pasażerski port lotniczy.

Okoliczne tereny są bardzo atrakcyjne - zarówno rekreacyjnie (Jezioro Dąbie z portem jachtowym w Lubczynie, Puszcza Goleniowska), jak i dla ewentualnego zagospodarowania pod inwestycje przemysłowe. W wielu rankingach Goleniów wymieniany jest w czołówce miast i gmin najbardziej atrakcyjnych dla potencjalnych inwestorów.

UWAGI OGÓLNE

Zaproponowany do wykonania model Bramy Wolińskiej w Goleniowie jest modelem stosunkowo prostym w budowie, niemniej wymagaja od wykonawcy jak zawsze precyzji i cierpliwości w wycinaniu i pasowaniu poszczególnych elementów.

Przypominam kilka podstawowych zasad technologii wykonywania modeli kartonowych:

1. Linie zagięć należy lekko natłoczyć czubkiem tępego noża lub igły cerówki.
2. Części owalne, aby nabrały tendencji do zwijania się, przeciagamy kilkakrotnie po krawędzi stołu lub nożyczek.
3. Do klejenia należy używać wyłacznie dobrych, wodoodpornych klejów. Polecam kleje nitrocelulozowe (np. Hermol lub Minutex), ewentualnie butapren. Kleje roślinne się nie nadają.

DODATKOWE OZNACZENIA

*	-nakleić na tekturę o grubości 1 mm
✂	-wyciąć
L; P	-część lewa; część prawa

OPIS BUDOWY

Numeracja części odpowiada kolejności ich montażu. Przestrzeganie jej w sposób wydatny ułatwi budowę modelu.

Budowę rozpoczynamy od przygotowania podstawy modelu. **Cz.1** naklejamy na tekturę i dokladnie wycinamy.

Z części **2** do **5** montujemy przejazd pod bramą (patrz **rys.1**). Z **cz.2** po dokładnym wycięciu otworów wnęk i wyprofilowaniu sklejamy przejazd. Pogrubioną za pomocą tektury **cz.3a** naklejamy na **cz.3**. Z **cz.4** formujemy i sklejamy wnęki, które następnie przyklejamy od wewnętrznej strony **cz.3**. Tak przygotowane elementy montujemy do **cz.2** i całość przyklejamy do podstawy. Montaż przejazdu kończymy montując odpowiednio wyprofilowane **cz.5**.

Z **cz.6** formujemy ściany podstawy wieży. Przed ich zamontowaniem należy od wewnętrznej strony przykleić drzwi wykonane (**rys.2**) z **cz.6a** i **6b**. Po przyklejeniu ścian do podstawy pomiędzy jej górne krawędzie wklejamy wzmocnioną tekturą i z wyciętym otworem **cz.7**. Całość podstawy wykańczamy montując pozostałe ściany (**cz.8**).

Do **cz.9** po wycięciu w niej oznaczonych otworów okiennych przyklejamy pogrubione tekturą **cz.10** oraz **11a**, **11b**. Następnie od wewnętrznej strony podklejamy odpowiednio uformowane i sklejone (techniką identyczną jak wnęki przejazdu tj cz.4) okna wykonane z **cz.13** i **14** oraz **15** i **15a** (patrz drzwi cz.6a,b). Następnie przygotowujemy kolejną ścianę z **cz.16** montując do niej okna z **cz.17, 17a, 18, 18a** oraz pogrubione tekturą i odpowiednio sklejone ze sobą **cz.19, 19a, 20, 20a** i **cz 21**. Tak przygotowane ściany sklejamy ze sobą (patrz przekroje na **rys. 3**) krawędziami i całość montujemy odpowiednio do cz 7. Następnie przy ich górnych krawędziach wklejamy wzmocnienie modelu wykonane z pogrubionej tekturą **cz.22**. Wykorzystując **cz.23** do **32** przygotowujemy i montujemy dwie kolejne ściany (patrz rysunki poglądowe). Korzystając z **rys.4** z **cz.33** do **38** wykonujemy prowadnice brony i tak przygotowany element montujemy do cz.29.

Z **cz.39** do **44** montujemy przypory i przyklejamy je w oznaczonych miejscach.

Szczyt bramy wykonujemy z **cz.45**. Po dokładnym wycięciu w niej otworów okiennych naklejamy w oznaczonych miejscach **cz.45a, b, c**, i **d**. Następnie od wewnętrznej strony podklejamy wykonane odpowiednio z **cz.46, 46a, 47, 47a, 48, 48a** wnęki okienne. Korzystając z rys.5 z cz.49, 49a wykonujemy prześwity i również podklejamy je od wewnętrznej strony cz.45. W oznaczonych miejscach przyklejamy pogrubione tekturą i odpowiednio sklejone ze sobą **cz.50, 50a, 51, 51a, 52, 52a, 52b, 53, 53a, 53b**. W dalszej kolejnoci przyklejamy zwieńczenia szczytów wykonane z **cz.54** i tak przygotowany element montujemy odpowiednio do wzmocnienia modelu cz.22. Teraz należy zamontować **cz.55**. Całość ściany wykańczamy elementami **56a, 56b, 57** i **58**. Szczyty wykańczamy (rys.6) odpowiednio wyprofilowanymi **cz.59a, 59b, 60a, 60b, 61a, 61b**. Po przyklejeniu dachu **cz.62** postępując podobnie jak poprzednio wykonujemy z **cz.63 do 76** następny szczyt bramy i montujemy go do całości. Szczyty wieńczymy elementami wykonanymi z **cz.54a, 72a, 77** i **78**. Budowę modelu kończymy montując z cz.79 do 86 mury obronne i przyklejając je w odpowiednich miejscach.

Na szczytach wieży można zamontować metalowe iglice z taliczką wykonane wg. **cz.54b** i **72b**, jednak jak wskazuje napis są to elementy współczesne. Na podstawce (na "trawie") możemy też przykleić tablicę cz. **XXX**.

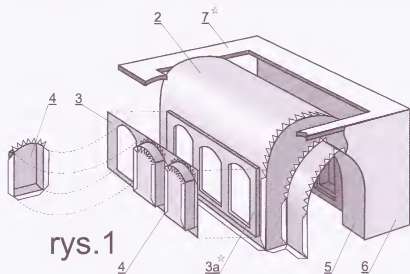
Model wydany z inspiracji Goleniowskiego Domu Kultury - www.gdk.goleniow.pl

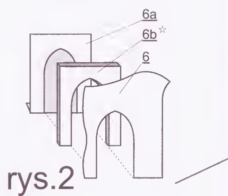
MODELIK 5/03
ISSN 1428-3840

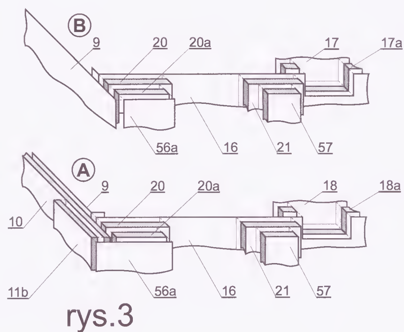
Brama Wolińska z XIV w.
Wydanie I

Opracowanie modelu: **Ryszard Adamczewski**
Ilustracja na okładce: **Wojciech Sankowski**
Redakcja numeru: **Janusz Oleś**
Druk: **Drukarnia DB - Szczecin**

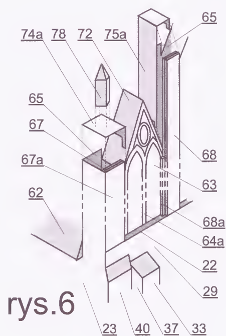
Wydawca:
Wydawnictwo "MODELIK" - Janusz Oleś
74-100 Gryfino; ul. Szczecińska 10
Korespondencja:
"MODELIK"; 74-100 Gryfino; skr. poczt. 125
tel./faks: (091) 40-45-299 e-mail: biuro@modelik.pl
www.modelik.pl

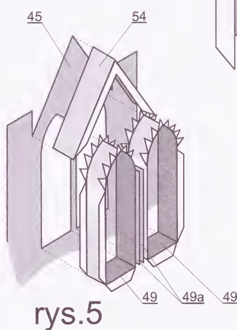

2
7☆
4
3
rys.1
4
3a☆
5
6

6a
6b☆
6
rys.2

B
9
20
20a
17
17a
56a
16
21
57
A
9
20
20a
18
18a
10
11b
56a
16
21
57
rys.3

34
33
35
38
36
33
rys.4

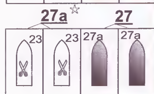

65
74a
78
72
75a
65
67
67a
62
68
63
68a
64a
22
29
rys.6
23
40
37
33

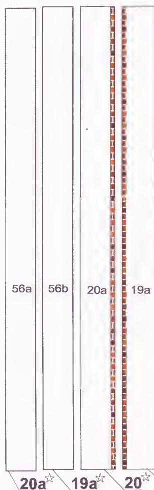

45
54
49
49a
49
rys.5

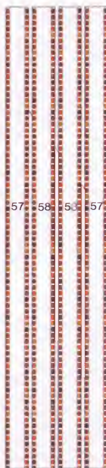
59b 60b 61b 77 49 78 62 54a 72b 72 64d 65 63 71a
71
75b
69a
69
64c
74b
64a
67a
67
55
66b,66c
66,66a
65,65a
25
41
26
30
23
38
27,27a
33
28,28a
30
24
29
35
31,31a
85
32
43b
43c
86 86 8 42a 42b 37 40 5

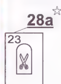
74b 75b 76b 72 65 60a 61a 54b 45d 53b 58 45c
52b
57
51
51a
56b
73
13
48
45
14
47
9
46
16
15.15a
85
10
19
11a
19a
18,18a
12
B
17,17a
44
83
86
57
21
A
58
6
6
18,18a
5
81
80 82 6,6a 11b 56a 1

31a
31
29
29
31a
31a

27a
27
23
23
27a
27a

56a
56b
20a
19a
20a
19a
20
19

57
58
53
57
21

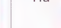

28a
23

28
28a

15
15a
15a
15a
15a
15a
9
9
9
9

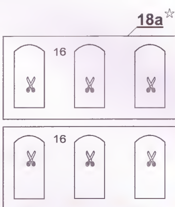

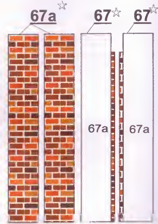

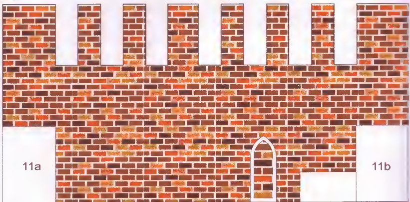

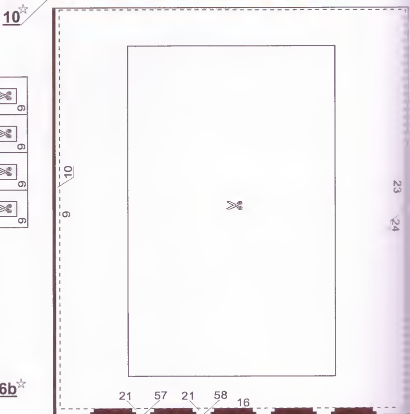

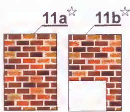

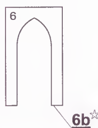

18a
16
16

67a
67
67
67a
67a

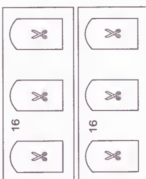

11a
11b
10

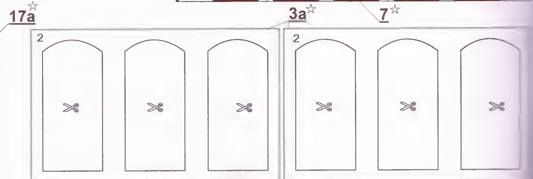

10
9
23
24
21
57
21
58
16
7

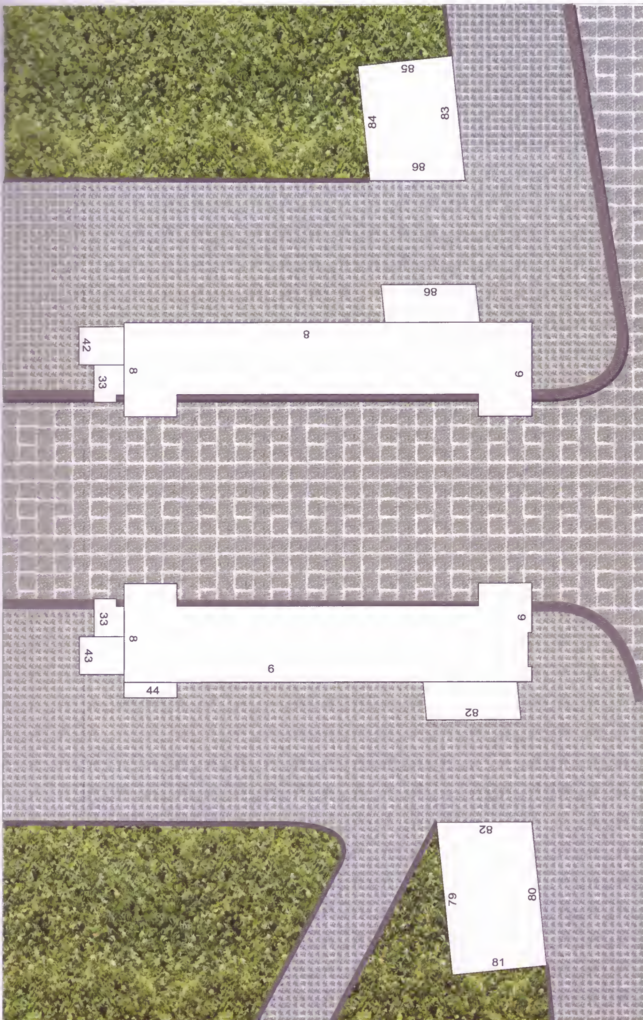

11a
11b

6
6b

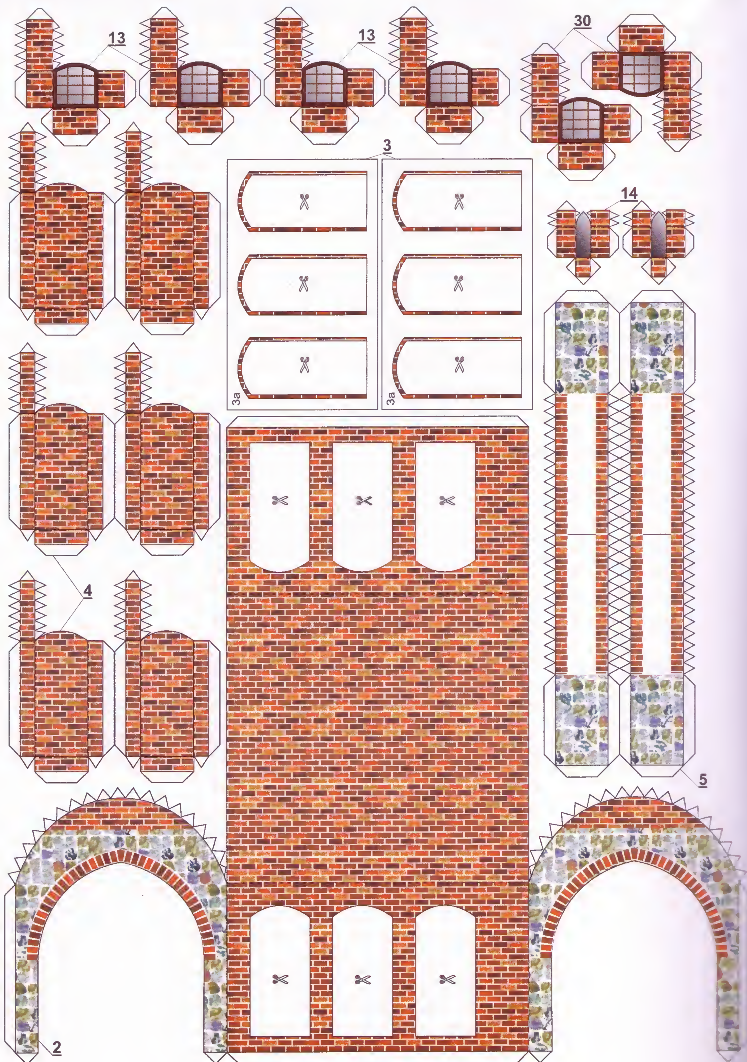

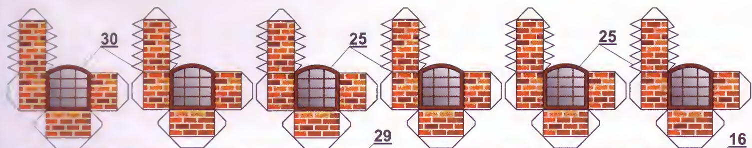
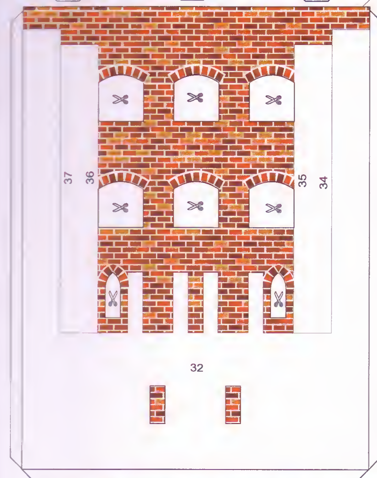
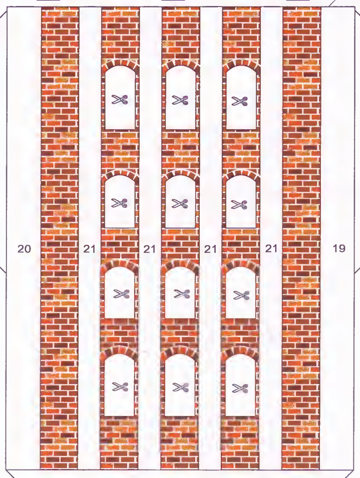
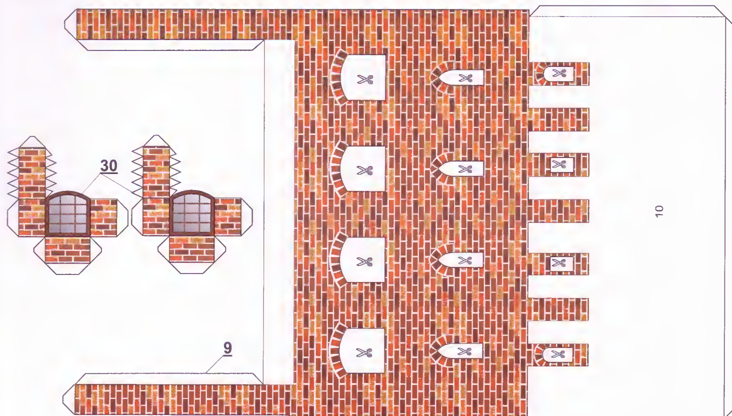

16
16
17a

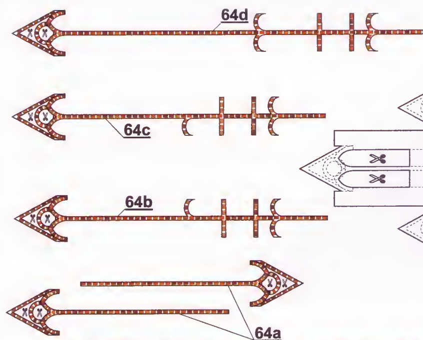

3a
2
2

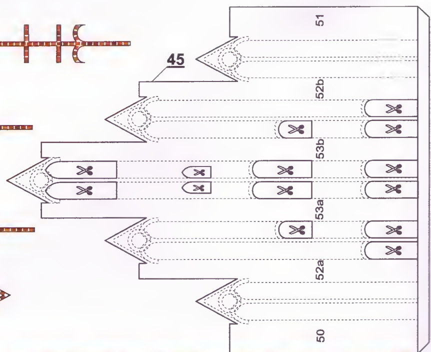

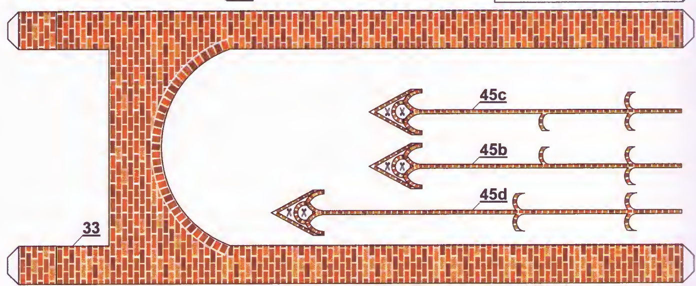
1☆

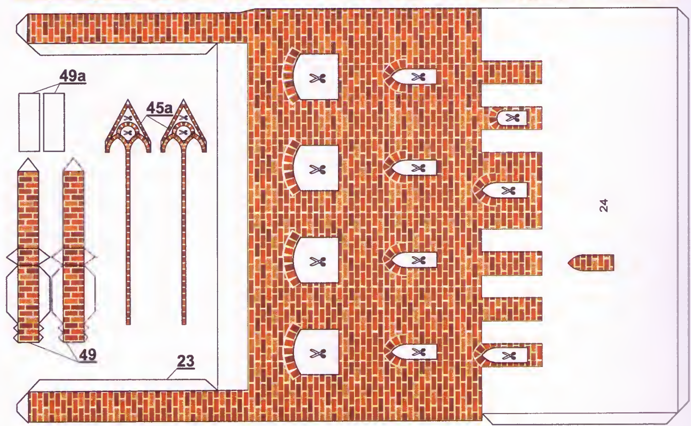

13
13
30
3
14
3a
3a
4
5
2

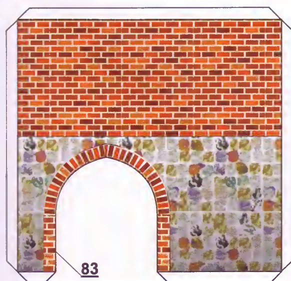

30
25
25

29
37
36
35
34
32

16
20
21
21
21
21
19

30
9
10

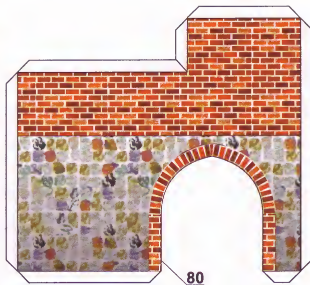

64d
64c
64b
64a

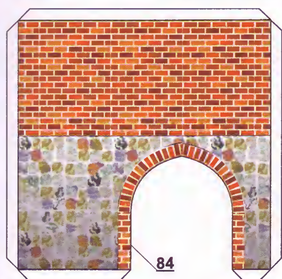

51
45
52b
53b
53a
52a
50

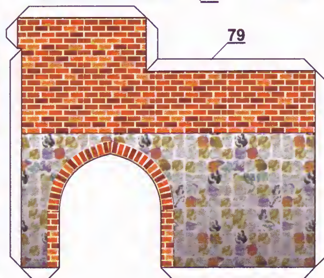

45c
45b
45d
33

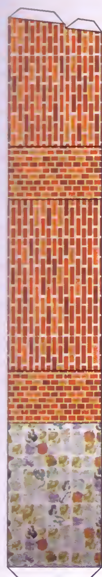

49a
45a
24
49
23

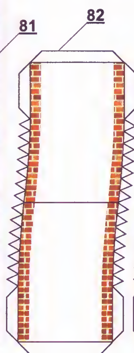

83

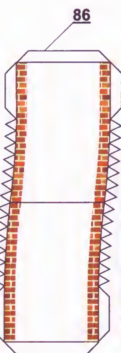

80

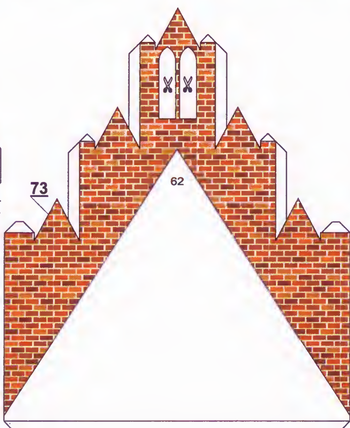

84

79

81

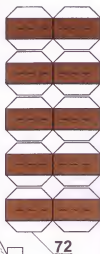

82

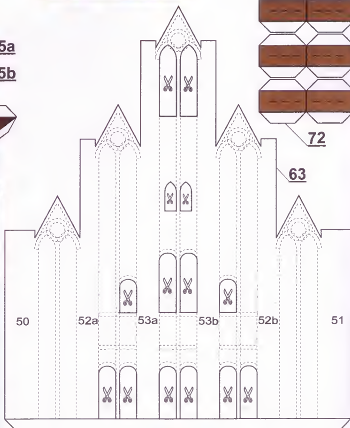

86

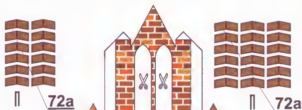

73
62

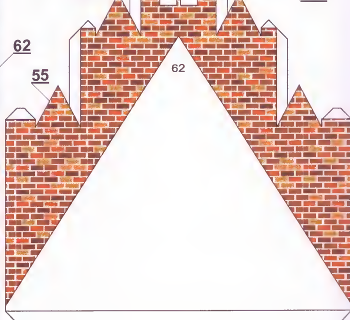

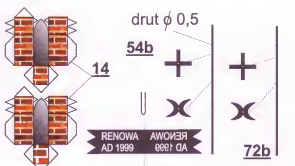

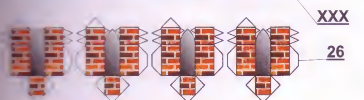
62

BRAMA WOLIŃSKA
w Goleniowie - XIV w.

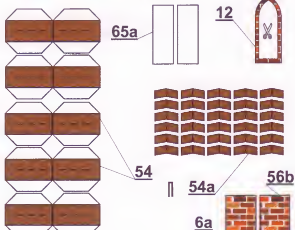
XXX

26

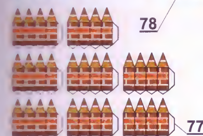

65a
12
54
54a
56b

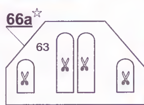

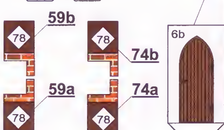
65

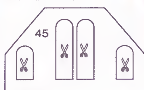
78

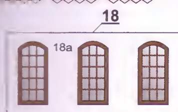
77

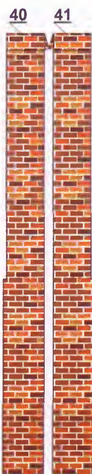

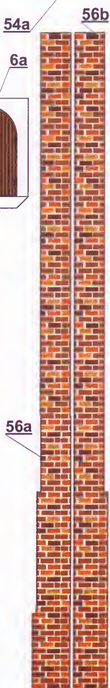
18

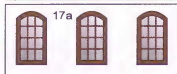
40
41

56a

17

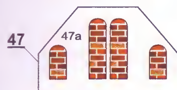
66

65

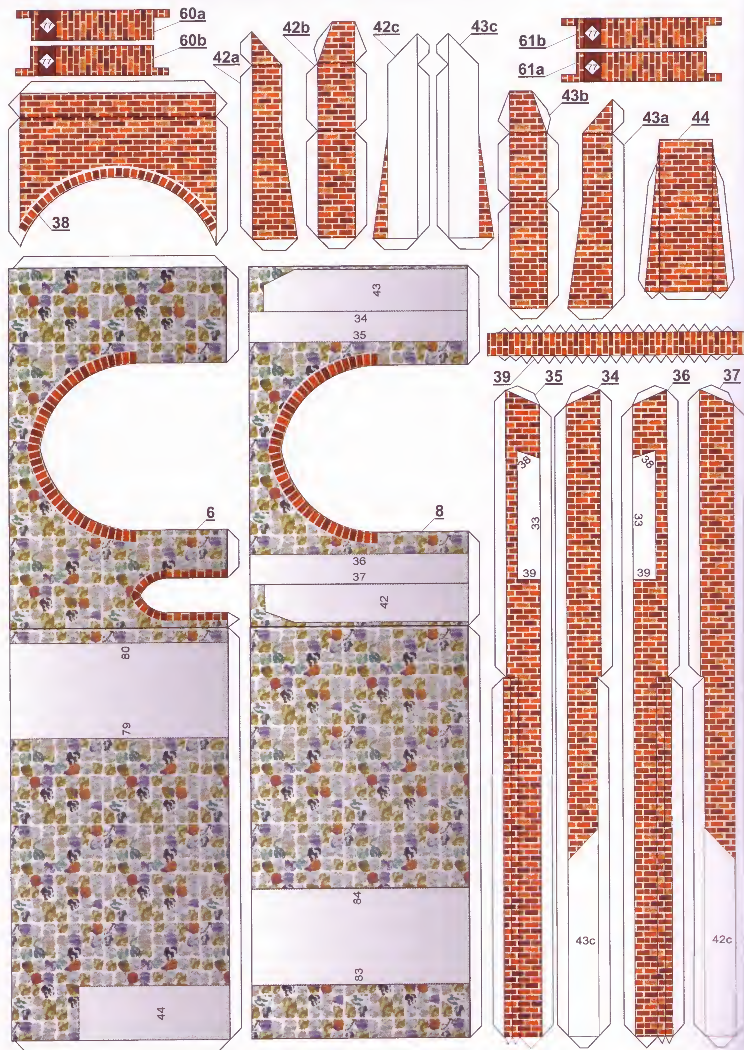
47

46

60a
60b
42a
42b
42c
43c
61b
61a
43b
43a
44
38
43
34
35
6
8
36
37
42
80
79
44
84
83
39
35
34
36
37
38
33
39
38
33
39
43c
42c

48a
48

22
63
73
55
45

53b
58
58
53a
52a
57
57
52b
50
51
50a
51a
58
57
24
40
41
32
37
36
35
34
50a
56b
56a
51a
68a
69a
68a
68b
68
69
70
71
70a
70a
71a
71a

63
65a

46a
45

